

der, zonder begin, zonder einde. Sommigen zien hierdoor de typeeringen uit Hebr. 7:3 verklaard.³⁾ Er zijn echter wel meer personen, die zoo onverwacht in de geschiedenissen die de Heilige Schrift beschrijft, opduiken en even spoorloos verdwijnen. Wie zou in ernst van zulke personen willen beweren dat ze vaderloos, moederloos, zonder begin en einde voortbestaan? De woorden zonder vader, zonder moeder enz. moeten dus een dieperen zin hebben. Zijn ouders, geboorte en dood worden niet slechts niet genoemd, maar opzettelijk verzwegen, in verband met de bedoeling waarmee deze persoon door den auctor primarius der Heilige Schrift ten tooneele wordt gevoerd. Daarvoor doen deze gegevens niet ter zake, ja, daarvoor is de opzettelijke weglating dezer gegevens dienstig. Dát komt in Hebr. 7:3 naar voren. Dát pas wekt de typeering: zonder vader enz. Wat de Schrift Gods in Gen. 14 wil laten zien en wat de auctor van Hebr. 7 er dan ook inderdaad in gezien heeft, heeft met deze natuurlijke gegevens niets te maken, zou, door de opnemings van deze natuurlijke gegevens, gesteld dat ze gegeven konden worden, minder duidelijk worden. En dat is zijn priesterschap. (Slot volgt.) J. H. KROEZE.

3) Bijv. Wetzer und Welte's Kirchenlexicon, Bd. 8, 1893; v.v. Melchisedech.

UIT DE SCHRIFT

De wereld is mij gekruisigd.

Maar het zij verre van mij, dat ik zou roemen anders dan in het kruis van onzen Heere Jezus Christus, door welken de wereld mij gekruisigd is.... Gal. 6:14.

Van mij echter zij het verre te roemen anders dan in het kruis van onzen Heere Jezus Christus, door hetwelk mij de wereld gekruisigd is.... Gal. 6:14.

(Vert. Prof. Grijdanus, K. V. Serie, Kok, Kampen.)

Aan het kruis op Golgotha heeft God de wereld geoordeeld. En wel de wereld naar haar zondige levensrichting, de wereld van den autonomen, zelfgenoegzamen mensch, die meent zelf iets te zijn en denkt uit eigen immanente krachten het leven te kunnen bouwen. Aan het kruis van Christus heeft God deze wereld in haar streven, in haar tendenzen geoordeeld, reeds aan het oordeel prijsgegeven, reeds in vlammen doen opgaan. De wereld heeft op Golgotha haar doemvonnis reeds ontvangen. Zij kan nu weten, wat haar te wachten staat.

En de Heere mocht het doen, want zij heeft Christus uitgeworpen, Hem, Die leefde en werkte om uit een waar geloof naar de wet Gods, Hem ter eer het leven te bouwen als Jezus Christus, de tweede Adam. Toen de wereld Hem uitwierp, was ook eens en voor goed bewezen, dat er niemand is die goed doet, ook niet één. De dichter van Psalm 14 had wel gezongen „geen sterveling wil het pad der deugd — in den zin van wetsbetrachting — betreden, ja zelfs niet één”. Maar dat is op Golgotha voor altijd aan het licht getreden. Op Goeden Vrijdag is de waarheid gebleken: geef den mensch de wet Gods — Jood of Griek — en hij zal den Heere der heerlijkheid kruisigen. Dat is de werking van de wet. Zij bewijst, dat de mensch dood is in zonden en misdaden. En dat is het allerduidelijkst bewezen op Golgotha, waar de wereld den gehoorzamenwerker-naar-de-wet gekruisigd heeft.

Daarom heeft God de wereld prijsgegeven. Haar doemvonnis is reeds bekend. Het wordt niet nog eens bewezen, of er iemand is die goed doet. Dat is bewezen, eens en voor goed.

En omdat God deze wereld gekruisigd heeft, daarom zal voor Paulus de wereld gekruisigd zijn.

De christenen onder de Joden gaven hun broeders onder de heidenen den raad zich te laten besnijden. Zij ontkwamen dan aan de vervolging. Zij hadden dan van Joden uit de besnijdenis niets meer te vreezen. Maar zij droegen dan in hun vleesch den roem der Joden. En wel deze roem zelf iets te zijn, en zelf door wetsvervulling het leven te kunnen verkrijgen. Maar zij hadden dan verloren den roem in het kruis van Christus. Den roem der Joden had God reeds aan het kruis geoordeeld. Heel dat streven had God daar in vlammen doen opgaan. En aan het kruis had God gepredikt, dat het leven uit een waar geloof, naar de wet Gods hem ter eer gebouwd wordt. Want op Golgotha heeft Christus een nieuwe wereld gefundeerd, namelijk op Zijn gehoorzaamheidswerk. Zij, de Galaten, kunnen dus niet roemen in het kruis van Christus, en in het openbaar den roem der Joden in hun vleesch dragen. Zij ontkomen op deze wijze wel aan het oordeel der Joden, maar vallen daardoor weer onder het oordeel van God.

De Jood roemt in zijn besnijdenis. De Griek roemt in zijn wijsheid. De mensch van deze eeuw roemt in zijn immanente krachten. Zoek ik de besnijdenis der Joden, of de wijsheid der Grieken, of de bloed-en-bodem-theologie-van-vandaag, ik

draag dan wel aan mij of in mij den roem der wereld, en zij zal mij prijzen. Maar ik heb dan niet gezocht den roem in het kruis van Christus, door hetwelk mij de wereld gekruisigd is. Deze wereld zal mij gekruisigd zijn, omdat God haar reeds gekruisigd heeft. Ik heb van deze wereld niets meer te verwachten. Onder welken vorm ook haar streven en haar tendenzen openbaar mochten worden, welke ideologieën zij ook zoekt om het leven te bouwen, God heeft haar reeds geoordeeld, en al haar strevingen zijn reeds in vlammen opgegaan.

De wereld verkiezen, dat is Jezus Christus opnieuw kruisigen. De roem der wereld zoeken om van haar geprezen te worden, dat is Christus wederom uitwerpen. Maar ik heb deze wereld verloren op Golgotha. Daar heeft God haar in het oordeel gebracht. Ik heb van deze wereld niets meer te verwachten, geen levensopbouw in der eeuwigheid. Ik heb ook niet meer den roem der wereld te zoeken, maar te bedenken, dat dien de Heere prijs, beproefd is. God prijst nu hem, die met Christus gekruisigd is, en wiens ouden mensch met Hem in den dood gegaan is, maar die ook met Christus is opgewekt als een nieuwe mensch om nu uit een waar geloof, naar de wet Gods, Hem ter eer te leven. Dat is de nieuwe mensch, van God geprezen. Hij draagt in zijn vleesch niet den roem der wereld, maar de littekenen van zijn Heer Jezus. En de afgrond gaapt heel diep tusschen dezen mensch van God geprezen, en den mensch van de wereld geprezen.

Wee ons zoo wij dien afgrond camoufleren. Er is een mogelijkheid om aan het lijden en de vervolging om Christus' wil te ontkomen. Deze mogelijkheid ligt in het dragen in zijn lichaam den roem der wereld. Maar zegt de apostel „van mij echter zij het verre te roemen anders dan in het kruis van onzen Heere Jezus Christus”. Ook al slaat de wereld er mij om dood. Ik heb geen anderen roem.

De wereld is mij gekruisigd! Bedenken wij dat wel steeds nu wij diezelfde wereld opnieuw bezig zien om in eigen kracht het leven te bouwen? Velen zien het kruis van Christus als in nevelen gehuld.

Maar er zal geen nevel hangen op Golgotha.

Daar is een wereld in vlammen opgegaan.

H. v. d. B.

KERKELUK LEVEN

Reisindrucken. (III.)

Eerste ervaringen.

Terwijl ik deze regelen schrijf, zit ik in een draaibaren fauteuil, zoo gemakkelijk, dat de Hudson-rivier wel zeer boeien moet, zal ik niet in slaap vallen in den trein, die fauteuil en al trekt van New-York naar Buffalo. Men heeft mij al verzekerd, dat de Hudson-moeder is dan de Rijn; en ik begin óók deze waarde-bepaling te rekenen onder de vele bewijzen vóór de stelling, dat de Europeanen opsnijden, als ze zeggen, dat de Amerikanen het doen. Opsnijden? Wel, het gaat hier allemaal zoo heel natuurlijk en gewoon, dat ik zoo langzamerhand de legende van den „amerikaanschen bluf” voor een uiting van europeesch ressentiment ga houden. Geen mensch heeft mij zelfs maar plagenderwijze gevraagd naar de mogelijkheden in Nederland, toen wij met zijn drieën, mijn gastheer, een baptisten dominee, met yerscheiden wetenschappelijke graden, en ik, een kantoorgebouw van een spoorwegmaatschappij binnenliepen, den dominee even lieten verklaren, dat ik theoloog was, en daarna binnen enkele minuten weer konden vertrekken, nadat ondergeteekende, wij behoorende tot den geestelijken stand, papieren gekregen had, die hem het recht gaven op een reductie van 50 % (als ik me niet vergis) gedurende de reis van de Oost-naar de Westkust van Amerika. (California wordt n.l. óók bezocht tot mijn groote vreugde.) Vandaag leg ik een afstand af (New-York-Niagara-watervallen, over Buffalo), dien ik niet durf schatten in Europeesche maten; ik vermoed, dat het ongeveer Rotterdam-Wurzburg of iets dergelijks is (gelet op den tijd en het al maar doórtrekken zonder douaneformaliteiten). Maar het kost mij minder dan een reis van Kampen over Urk naar één der stations van de Zuid-Hollandsche tram. Ik behoor vandaag eenvoudig tot den clerus; en ik behoefde, om de reductie te krijgen, niet eens te antwoorden op de vraag, of ik hoogleeraar was aan een kerkelijke, dan wel aan een niet-kerkelijke hoogeschool, zonder dan wel met promotierecht.....

’t Is vandaag mijn eerste grootere treinreis. Op mijn knie heb ik zoo’n kleiner krantje van 40 bladzijden, één van de vele dag-edities, voor den prijs van 3 cent. Dat is de onderlaag voor dezen „Reformatie”-brief. Onder ons gezegd en gezwegen: behalve één brief naar Kampen is dit de eerste copie, die ik in staat ben te schrijven, nadat ik voet aan wal zette. Al dien daartusschenliggenden tijd ben ik zoo druk bezet geweest, dat ik zelfs de „Reformatie”-copie van dag tot dag moest uitstellen.

Het is, zal ik eerlijk opbiechten, een uitstel zonder pijn geweest. Want ik heb tot nu toe veel beleefd, en alleen maar goeds, alleen maar goeds. De ontvangst

is zoo hartelijk geweest als zich maar denken liet, en het program zoo bezet, als maar mogelijk was. En de variatie? Neen, die is niet anders dan mirakuleus. Tweemaal heeft K. S. een vergadering bijgewoond, waar getuigenissen van persoonlijke redding door Christus' bloed werden ontvangen met halleluja, amen- en Praise-the-Lord-geroep; en ’t was niet eens een Buchman-conferentie, noch een house-party. In beide samenkomsten waren goed-gereformeerde menschen, en is o.m. voor mijn reis gebeden. In één er van kreeg ik een bijbel ten geschenke met al de namen der aanwezigen er in, ten deele met een bijbeltekst achter de handteekening. In de andere had de Baptisten-voorganger het zoo juist uitgekomen tweede deel van de engelsche vertaling van „Christus-in-Zijn-Lijden” bij zich, en sprak over dat boek tot de aanwezigen. Kom eens in Nederland tot zó’n combinatie! Of tot de andere, krachtens welke in een kersteniaansche gemeente officieel van den kansel de leden zijn opgewekt om ’s middags te gaan luisteren naar de preek van K. S.! Ik denk, dat de „Banner”-schrijver, die nog pas op „grond” van wat „De Heraut” vlak vóór mijn vertrek, tegenover mij gepraesteerd had, constateerde, dat ik ongereformeerder dan de zwaarste (of lichtste) Remonstrant was, er kippevel van krijgen zou. En ’t is toch heusch gebeurd. Even reëel, als ’t feit, dat ik vannacht heb geslapen in het huis, waar ook prof. Hattjema heeft geloged, of dat mijn voorlaatste preek in een plaatselijk blad van ik weet niet hoeveel pagina's werd aangekondigd met „Telegraaf”-kopieletters plus portret, vlak naast dat van twee danseresjes, of dat ik een negerdominee de hand heb staan schudden zoo hartelijk, alsof we samen naar de synode van Sneek mochten.

Ja, men valt van het één feest in het andere, als men van Nederland naar hier onder de broeders komt en democratisch bevonden wordt. De eerste, die mij de hand drukte bij het verlaten van de boot, was ds van Halsema, dien we in zijn geestigheid en spontane vriendelijkheid reeds leerden kennen als redacteur van „De Wachter”, welk orgaan — wat „De Heraut” scheen ontgaan te zijn — evenzeer als „The Banner” — blad der Chr. Ref. Church hier is. De tweede theoloog was ds Hieminga, een man, dien je zoo maar op den presidentsstoel der Sneeker synode zou wenschen, zoo nuchter, zoo eerlijk, zoo vroolijk-ernstig en op z’n quivive naar alle kanten. En voorts waren er natuurlijk de leden van het comité, dat de tournee voor het Oosten geregeld had, deels met dame. Ik heb nog voor allemaal mijn hoed afgenomen, figuurlijk en letterlijk. Maar dat was een bewijs van mijn nog-maar-groen-zijn. Na enkele dagen weet ik al, dat wie letterlijk zijn hoed afneemt voor een man, een vreemde snaak gevonden wordt. Gelukkig mag ik wel in figuurlijken zin mijn hoed afnemen óók voor heeren, oftewel „boys”. En dat hoop ik te blijven doen. Want ik heb in korten tijd reeds zeer veel goeds mogen zien en ontvangen, dank zij de groote hartelijkheid en de perfecte organisatie.

Hoe prachtig was des avonds uit mijn slaapkamer het gezicht op de lichten van New-York! In deze reuzenstad zelf is geen gemeente van „ons”, al is er wel één in Hoboken, vlak bij, die het mooie Hollandsche Zee-manshuis verzorgt, en waar ik reeds preekte. Ik mocht dus logeeren bij den heer en mevrouw Van Genderen te Clifton, dichtbij New-York. Binnen de vijf minuten leek daar alles op een avondbezoekje in Nederland; er waren dan ook twee Maasshuische „jongens”, en ze wisten van alles en nog wat van Nederland, al waren ze ook al van eenigszins gevorderden leeftijd. Trouwens, toen ik in Paterson naar de kerk gebracht werd om te preeken, las ik op ettelijke winkelramen nederlandsche namen. En verleden week zaten we met zijn drieën als „Kamper jongens” in ’t hartje van New-York: de heeren Valk, Schoemakers, en ik.

Intusschen, en dat is ditmaal het éénige verdrietige zinnetje, dat ik neerschrijf, men late door al die nederlandsche namen zich niet van de wijs brengen. Er is geen twijfel meer aan: de nederlandsche taal is hier aan het uitsterven. De volle kerken, die ik hier in het Oosten bij lezing of preek mocht zien, mogen bewijzen, dat er nog veel nederlandsch verstaan wordt, gesproken wordt het steeds minder, en gelezen óók. Over tien jaar zou ik die kerken niet meer vol krijgen, al ware ik inmiddels ook tien jaar jonger geworden. De jeugd begint in het stadium te komen, waarin geen nederlandsche preek meer gevolgd kan worden. Dat op den duur de hand aan Nederland zal verlappen, met name voor wat het theologische contact betreft, acht ik zeker. En natuurlijk spijt me dat. Want we kunnen van elkaar nog zooveel leeren.

Ik zeg met nadruk: van elkaar. En dat beteekent dus allereerst, dat ook wij, Nederlanders, hier heel veel kunnen „opsteken”. Ik zal maar niet Zijne Excellentie den Minister van Financiën probeeren te vermurwen met de herinnering aan de hier in Amerika geldende bepaling, dat bij aangifte voor belasting mogen worden afgetrokken de bedragen, die men contribueert voor kerk, christelijke school, Stichtingen van barmhartigheid, Evangelisatie, kortom voor onderscheiden corporaties, die men steunt, en die zelf geen winst maken. Want primo zou zoo’n poging toch niet helpen, en secundo zou ze ook dwaas zijn, wijl de vergelijking onzuiver is. Maar wel wil ik mijn broeders en zusters vertellen, dat ik verwonderd heb gestaan over de grootte der bijdragen, die per gezin hier in het Oosten onder gereformeerden jaarlijks worden opgebracht voor het kerkelijke leven; alsmede over de offers, die voor christelijk onderwijs, verstoken van staatsubsidie, worden gebracht, gelijk ook voor den barmhartigheidsdienst. Eén christelijk sanatorium, al één op particulieren steun aangewezen, mocht ik reeds bezoeken; en ’t mocht

er wezen. Een bijeenkomst, het Zending, Beets, dien mocht, spreken in den wijk op één d'kerk van een zoeker niet etc. voor h'waarin onder in de gang de mooie preken diens deze bijbel van onze van prof. J. H. Kok, bruikten neen anderen zonder een kerk heb ik En het off-hun envelop schaal, die vader geoff heel gewoo gaan: syste zoo'n open hier en gin wordte erg van den do tuele mede ook maar é wit ontdekt van 't oude rikaansche teiten, die a verlot gevel kamers, na gaderingen ik heb me van Christ ismand een van New-Yc afleggen, te gen om het binnen het l laeft, welke zelf betalen vliegmachin het Oosten bevonden, e meerden, n leeren. Aan nen heid om va ders uit he enkele dag binnekskam lunch, aang Oosten, de leden ten h maal voor e andere belar die bij de b het „Algem monium Sp trof mij de logie, met i verzoek nat heeren, de hebben we eenkonstig bleek men meene grat merkte, on gevoelen h ook eens vri En nu nu Niagara-wal gik sneeuw, avond hoop de reis naa flapids. Da gram af te Intusschen

Eene toes

Zoals Pr van „De Re wind één waarop gere leden, predi van de W Zondags da dienst des hij aan eer troet door Halsema en In antwo toen eene Halsema in Jan. J. L. het „Dr Sch ta wijzen, van God. H der doorgel het uithotte bescheidenh

In de historische lijn. 1)

Wanneer ik als jongen snuffelde in het boekenkastje van mijn vader of rondspeurde in de laden van het oude kabinet, trof ik daarin — naast de geschriften van de vaders Van Velzen en Heleenius de Cock, van mannen van gezag in die dagen als Beuker en Littooy, naast geschriften der „jongeren“ als Lindeboom en Bavinck — ook eenige geschriften aan van WORMSER. En ziet — na zoovele jaren — ligt een boek van Wormser in herdruk voor mij.

Na zooveel jaren! Ongeveer tachtig jaar geleden verscheen dit werk voor de eerste maal. Maar — dat valt bij de lezing als een markante ontdekking op — het had evengoed in het jaar 1939 voor het eerst kunnen verschenen zijn.

Want de vragen waarover wij nu denken en spreken, die van subjectief en objectief, van voorwerpelijk en onderwerpelijk, van Verbond en geestelijk leven, van theologie en kerk — zij worden alle in dit boek aan de orde gesteld. Terecht schrijft de heer A. Zijlstra in zijn woord vooraf: Wormser voert met de kracht des waarachtigen geloofs den strijd tegen het subjectivisme, dat hij toen in de kerk ontwaarde. Bij de lezing van zijn boek kwamen mij weer tal van de krachtige uitdrukkingen voor den geest, waarin de vorige generatie positie koos tegen een ieder, die in de menselijke vroomheid zijn uitgangspunt zocht. Zelfs een novellistisch boek als van Maclaren „Harten van Goud“ kon geen gunst vinden in hun oogen, want, zeiden zij nuchter: wij hebben geen harten van goud! Verbondsgewijs onder de schuld gekomen en Verbondsgewijs gerechtvaardigd, dat waren uitdrukkingen die ik meermalen uit de gesprekken opving en die onuitwisbaar in mijn ziel zijn gebrand.

De inhoud van dit boek van Wormser zou ik kunnen onderbrengen onder drie hoofdstukjes:

Leer de Kerk haar Doop verstaan en zij is gered!

Leer mijn ziel haar Doop verstaan en zij is gered!

Leer de natie haar Doop verstaan en zij is gered!

Alleen over het laatste wil ik hier nog iets zeggen. Wormser legt sterk den nadruk op het christelijk karakter van onze natie. Bij de Innere Missie, wier geboorteur hij beleefde, wil hij van den Doop uitgaan. Hij klaagt er over dat men voor de heidenen steeds een mild oordeel overheeft — zelfs voor de kannibalen! — maar voor de gedoopte heidenen (welke uitdrukking hij terecht vraakt!) geen schijntje belangstelling koestert. Op den grondslag van het Verbond wil hij een christelijk volksleven opbouwen. Tegen hen die hooghartig tegenwerpen: het is er ook een Doop naar! wijst hij op het voorbeeld van Jozua en Kaleb. Deze getrouwe mannen hadden precies dezelfde beloften als al de andere Israëlieten. Maar terwijl het volk het Woord des Heeren heeft gemaakt, hebben zij de gewisse belofte Gods geloofd. En, ofschoon men hen om hun ruime gedachten van Gods waarheid en trouw trachtte te steunen (een neiging die zich wel eens meer openbaart) kwamen zij in Kanaän om dat erfelijk te bezitten.

Sinds Wormsers dagen is veel veranderd, ten goede... en ten kwade. Inzake de reformatie van Kerk en volksleven is eenzijdig veel bereikt. Zooveel dat Groen, de veldheer zonder leger, zich de oogen zou uitwrijven en Wormser zou uitroepen: Ziet gij wel, God zal Zijn waarheid nimmer krenken! Maar, er is ook een keerzijde, het getal ongedoopten is schrikbarend toegenomen en er groeit een generatie op, kerk-loos en God-loos. Toch mogen wij nog zeggen, dat wij leven in een gedoopte natie, ja, dat wij veelszins nog leven in EEN GEDOOPT WERELD. Dat wil niet zeggen: in een wereld die verdienstelijk is om haar godsdienstigheid. Maar dat betekent de Doop ook niet. De Doop is al evenmin een zegel op de godsdienstigheid van onzen vader en de kerkelijkheid van onze moeder en dies op onze 50 pct kans op de zaligheid!

Maar de Doop spreekt ons: van een anderen grond. Van het eindeloos erbarmen, dat al ons denken overtreft, van Hem Die in Zijn Vaderarmen, ons, arme zondaars, tot Zich heft!

KUYPER schreef voor de tweede uitgave van dit boek in 1862:

„Meent gij met mij dat althans nog een poging moet worden gewaagd om tot ons volk als volk te gaan, dan rest u niets anders dan het eenig spoor in te slaan dat naar het hart onzer natie leidt, DOOR WELDOORDACHTTE WEEROPVATTING VAN DE HISTORISCHE LIJN.“

N. B.

1) J. A. Wormser, De Kinderdoop, beschouwd met betrekking tot het bijzondere, kerkelijke en maatschappelijke leven. Bewerkt door Dr. J. A. Schep. N.V. Dagblad en Drukkerij De Standard, Amsterdam.

denken liet, en gelijk was. En an mirakuleus, ng bijgewoond, nlijke redding met halleluja, is niet eens een partij. In beide e menschen, en e er van kreeg iamen der aan- heltekst achter Baptilaten-voor- le deel van de Lijden" bij zich, igen. Kom eens f tot de andere, ische gemeen- n opgewekt om reek van K. S. l le nog pas op r mijn vertrek, ateerde, dat ik (latste) Remon- u. En 'tis toch dat ik vannacht Huitjema heeft in een plaatse- ina's werd aan- us portret, vlak t ik een nager- n zóo hartelijk, ek mochten. het andere, als e broeders komt eerste, die mij n de boot, was ghheid en spon- en als redacteur at „De Heraut“ „The Banner“ — tweede theoloog 30 maar op den t wenschen, zóó t en op z'n qu- n er natuurlijk voor het Oosten og voor allemaal terlijk. Maar dat a-zijn. Na enkele n hoed afneemt gevonden wordt. zin mijn hoed s". En dat hoop torten tijd reeds ngen, dank zij organisatie.

nijn slaapkamer l In deze reuzen- al is er wel één Hollandse Zee- reekste. Ik mocht v Van Genderen de vijf minuten s in Nederland; „jongens“, en ze erland, al waren eeftijd. Trouwens, bracht werd om amen nederland- e met zijn drieën n New-York: de

nige verdrietige oor al die neder- s brengen. Er is che taal is hier ie ik hier in het mogen bewijzen, word, gesproken k. Over tien jaar n, al ware ik in- m. De jeugd be- geen nederland- Dat op den duur , met name voor cht ik zeker. En nnen van elkaar

En dat betekent rs, hier heel veel Zijne Excellentie n te vernurwen- Amerika geldende g mogen worden contribueert voor van harmbarlij- derscheiden cor- zelf geen winst toch niet helpen. l de vergelijking oeders en zusters n over de grootte het Oosten onder ebracht voor het rs, die voor chris- subsidie, worden hartigheidsdienst, op particulieren eken; en 't mocht

er wezen. En wat voor goeds heb ik al niet meer gezien! Een bijeenkomst, belegd voor de vrouwen, die in het Zendingswerk steun verleenen en waar o.a. dr H. Beets, dien ik inmiddels reeds enkele malen ontmoeten mocht, sprak; een bijeenkomst midden in de week, en in den winter, en waarbij toch de kerk driemaal op één dag vol liep. Een dienst des Woords, in de kerk van ds van Halsema, waarbij voor iederen bezoeker niet alleen maar een liederenboek met liturgie etc. voor het grijpen lag, doch ook een bijbeluitgave, waarin onderscheiden teksten beter vertaald waren dan in de gangbare bijbeluitgaven. Ten bewijze diene, dat de mooie preek, die ds van Halsema hield in den engel-schen dienst, over Hebr. 4:1, 2, zich baseeren kon op deze bijbelvertaling, die in de laatste woorden afwijkt van onze Statenvertaling, doch klopt met de overzetting van prof. Grosheide in de Korte Verklaring (Kampen, J. H. Kok). Andere kerken, ook vlak in de buurt, gebruiken nog de oude vertaling; de ééne classis volgt een anderen regel dan de andere. Maar dat het zoo kan, zonder een storm te ontketenen, zegt veel. In geen enkele kerk heb ik tweemaal voor één doel zien collecteren. En het offeren geschiedt systematisch. Velen leggen hun enveloppe (met de geregelde bijdrage) op de open schaal, die ik overal gebruikt zag. En als dan de huis-vader geofferd heeft, naar zijn consciëntie, is 't ook heel gewoon, dat de anderen de schaal laten voorbijgaan: systeem, systeem! Een leuk gezicht overigens, zo'n open schaal, als die, gevuld zijnde, door de van hier en ginds uit het gebouw opgedoken collectanten wordt neergezet vóór het platform, waarop de kathedra van den dominee en de drie stoelen voor hem en eventuele mede-sprekers staan. Geen enkelen keer heb ik ook maar één koper stukje tusschen den overvloed van wit ontdekt. Hoe is 't bij ons, diakonen en collectanten van 't oude vaderland? En wat dunkt u van de amerikaansche hoteliers, en regeerings- en andere autori-teiten, die aan een prachtige organisatie (de „Gideons“) verlof geven, bijbels te plaatsen, niet alleen in hotel-kamers, maar ook in vliegmachines? Eén van de ver-gaderingen der Gideon's heb ik mogen bijwonen; en ik heb me verwonderd over de kracht, die de liefde van Christus hier wist te ontwikkelen. Komt bij ons iemand een afstand als van Chicago naar de omgeving van New-York (ettelijke malen van Dollar tot Schelde) afleggen, teneinde een groep van werkers te bemoei-igen om het werk der bijbelverspreiding voort te zetten binnen het kader eener vereniging, die alleen van offers leeft, welker leden hun reiskosten voor collectereizen zelf betalen, die miljoenen bijbels plaatst in hotels, vliegmachines e.d.? Ik heb in deze luttele dagen, in het Oosten onder de gereformeerden doorgebracht, vaak bevonden, dat te roemen ons, nederlandschen gerefor-meerden, niet oirbaar is. Wij kunnen hier veel leeren.

Aan men anderen kant is er hier ook groote bereid-heid om van Nederland te blijven leeren, en met broe-ders uit het moederland te spreken. Ik heb in deze enkele dagen niet alleen in 't openbaar, doch ook binnenskamers mogen spreken; de eerste maal bij een lunch, aangeboden door de predikanten hier uit het Oosten, de tweede maal voor een kring van gemeente-leden ten huize van de familie Van Genderen, de derde maal voor een groote groep van predikanten en enkele andere belangstellenden (onder wie een medicus-theoloog, die bij de bespreking alles afwist van theorieën inzake het „Algemeene getuigenis des H. Geestes“, het testi-monium Spiritus Sancti generale). Al die drie keeren trof mij de belangstelling voor de nederlandsche theo-logie, met name voor de gemeene gratie, waaraan, op verzoek natuurlijk, niet van den gast, doch van de gast-beeren, de laatste avond geheel apart gewijd was. Wat hebben we vlot en prettig kunnen praten! Geheel over-eenkomstig den wensch der synode van Kalamazoo bleek men bereid, nog verder te studeeren over de ge-meene gratie (waarover, gelijk de synode terecht op-merkte, onder de gereformeerden nog geen algemeen gevoelen heerschte). En gaarne wilde men daarover ook eens vrij uit met een broeder uit Nederland spreken.

En nu moet ik maar eindigen. Vanavond hoop ik de Niagara-watervallen te bezien, al ligt er ook overal dik sneeuw. Ze zijn verlicht, ook in den winter. Morgen-avond hoop ik te spreken in Cleveland. En vandaar gaat de reis naar het „Jeruzalem“ der broeders hier: Grand Rapids. Daar valt, naar ik vernam, een drukbezet pro-gram af te werken.

Intusschen allen in Nederland hartelijk gegroet.

K. S.

Eene toespraak van Prof. Dr E. Schilder.

Zoals Prof. Schilder reeds schreef in het nummer van „De Reformatie“ van 20 Jan. j.l., is hij door tegen-vind één dag later te New-York aangekomen, dan waarop gerekend was. Vrijdag 6 Jan. is hij door Comité-leden, predikanten en andere personen, bij zijne afkomst van de Washington hartelijk verwelkomd. Des Zondags daarop, 8 Jan., heeft hij een paar maal den dienst des Woords vervuld. En Maandag, 9 Jan., werd hij aan eenen feestmaaltijd te zijner ere, blijde be-groet door Dr. Hiemenga, Dr. Broekstra, Dr. E. van Halsema en Mr. Van Genderen.

In antwoord op dat guile welkom heeft Prof. Schilder toen eene toespraak gehouden, waarvan Dr. E. van Halsema in „De (Amerikaansche) Wachter“ van 17 Jan. j.l. het volgende verslag geeft:

„Dr. Schilder, het woord nemende, begon met er op te wijzen, dat hij dit bezoek beschouwde als genade van God. Het had hem getroffen, in de weinige dagen hier doorgebracht, hoe ook hier het geloofsprincipe aan het uitbotten was, ja, op een wijze, die den Nederlander bescheidenheid mocht leeren. In Nederland is veel om

dankbaar voor te zijn. Onder Dr. Kuyper's zegenrijken invloed is er veel tot stand gekomen, de cultuur en de offervaardigheid namen een groote vlucht, maar er is geen ruimte voor de gedachte: we zijn er zoo'n beetje, Nederland „über alles“. Amerika, waar ons volk zonder staatsubsidie zijn eigen scholen onderhoudt, had hem beschaamd gemaakt.

De strijd over het handhaven van het erfdeel der vaderen droeg in Nederland, zei de spreker, een eigen karakter. Dat erfdeel moet getoetst aan de Schrift. Voortgaande reformatie eischt, dat uitgebannen wordt wat niet in lijn is met Schriftuurlijke beginselen. Er moet gebouwd worden voor het hestek is naar de Schrift. Dat „voorzoover“ had in het begin der 19e eeuw een bijmaak der wereldgelijkvormigheid en kwam voort uit arglistigheid van het hart, maar het doelt nu op zuiveren voortbouw, als voor het aangezichte Gods. Die arbeid heeft in Nederland voortgang en spreker hoopte, ook in Amerika, opdat men over en weer van elkanders arbeid vruchten kon plukken.

Het toenemend taalverschil vervulde spreker met zorg. Verlies van de Nederlandsche taal beteekent eveneens verlies van cultuur en traditie, contact oefenen zal moeilijker gaan en het behoud van de gereformeerde grondbeschouwing zal meer inspanning vereischen.

Hij wees er op, dat de vraagstelling in Nederland een andere is, dan die in Amerika, in 1924. Daar toch, in het oude vaderland, is de kwestie opgekomen uit het cultuurbegrip. In aansluiting aan wat ik — n.l. Dr. E. van Halsema — „had opgemerkt over de Ruyter op de Thames en Schilder op de Hudson, kon spreker ons dan ook geruststellen, maar merkte daarbij snedig op, dat men na 1924 niet denken moest, dat men klaar was, want is men klaar, dan kan men dood gaan. De groote vraag is, hoe in de wereld in te werken met het Christelijk geloof. De groote verdienste van Dr. Kuyper is geweest, dat hij het Christelijk volk, dat als een afgescheiden volk leefde, wakker heeft geschud en de oogen heeft doen opengaan voor de taak die ons in de wereld wacht. Zijn arbeid heeft rijke vruchten gedragen op politiek en maatschappelijk terrein in Nederland. Zou dan ook iemand spottend spreken van het werk van Dr. Kuyper, hij zou in Neder-land nergens eenig punt van aansluiting vinden, ja, veeleer zich zelf belachelijk maken. Op de nazaten der vaderen rust echter de taak om, als kinderen Gods en mede-arbeiders Gods, het werk van het voorgelacht opnieuw in te denken, tegenover een Barth en Brunner, die Kuyper's werk omver zouden willen stooten, en tegenover een theologie en anthropologie (anthropologie? S. G.) met haar leugen, afval en Godverzaking. Kuyper sprak eens den wensch uit, dat zijn werk door anderen nader mocht worden ingedacht. De professoren Vollen-hoven en Dooyeweerd hebben getracht, op filosofisch standpunt, aan te toonen, hoe de wensch van Kuyper kan worden ingewilligd. Ze stellen zich niet tegen Kuyper, maar beoogen wel Kuyper te corrigeren en zijn gedachten nader uit te werken“.

Ten slotte dankte Dr. Schilder allen voor de hartelijke ontvangst. Hij besloot met de bemoeiding, dat God Zelf Zijn volk zal handhaven, dat Zijn Kerk niet kan verloren gaan, en, waar zij leeft bij het oude beginsel der genade, de Kerk zalig wordt en daarom zalig is.”

S. GREIJANUS.

Over moeilijkheid van juiste terminologie. (IV.)

In zijne artikelen aangaande auctoritas historiae en auctoritas normae komt Prof. Hepp er terecht tegen op, dat men de Heilige Schrift uit elkander rukt, en maar woorden of zinnen uit haar neemt, zonder met het verband te rekenen. Alles dient in zijnen samenhang genomen te worden. Daarmede kan echter niet de juistheid der terminologie, die hij te dezer zake voorstelt en wil invoeren, bewezen worden. Hij keurt de benaming en onderscheiding van auctoritas historiae en auctoritas normae af, zooals reeds aangewezen werd. Hij acht die verwerpelijk. „Historisch gezag in tegenstelling met normatief gezag mag van de Schrift niet worden aan- genomen. Een zuivere Schriftbeschouwing verzet zich daartegen“, schrijft hij in „Credo“ van 16 Dec. j.l. Nu hebben we hier weer de onnauwkeurigheid van het spreken van „Historisch gezag in tegenstelling met nor-matief gezag“. Afgezien van den term „historisch ge-zag“, zoo denken wie de termen „auctoritas historiae“ en „auctoritas normae“ bruikbaar, hoewel ook niet volledig noch onverbetterlijk oordeelen, niet aan eene tegenstelling tusschen beide. Van de deelen met auctoritas normae geldt ook de auctoritas historiae. En de naam „auctoritas historiae“ sluit niet uit, dat de deelen, die onder dien naam vallen, meer kunnen geven, dan enkel met Goddelijke waarborging mede-deelen, dat wij in het verhaalde met historie, met het-geen werkelijk geschiedde, te doen hebben. Er kan tevens eene vermanende en waarschuwende strekking in liggen. Alleen drukt deze term dat niet duidelijk uit. Deze termen zijn niet onberispelijk, niet volledig, maar daarom nog niet verwerpelijk.

Mits genomen in hunnen eigenlijken, oorspronkelijken zin, en in hunnen juiste vorm.

Prof. Hepp meent echter betere gevonden te hebben, en stelt voor en dringt aan, er voor in de plaats te nemen: „Het normatief Schriftgezag in po-“

(Zie vervolg op blz. 140.)

1) Standard en Rotterdammer hebben dit onnauwkeurig en niet juist geresumeerd, alsof Prof. Schilder gezegd had: „In deze taak vindt spreker o.a. mannen als Prof. Dr. H. Th. Vollenhoven en Prof. Dr. H. Dooyeweerd naast zich, die evenals spreker zich geenszins tegenover Dr. A. Kuyper stel-len, doch wel beoogen om Dr. Kuyper te corrigeren en zijn gedachten nader uit te werken“.

S. G.